

Martinus van Tours

Martinus werd in 316 of 317 geboren in Sabaria (nu Szombathely, Hongarije) en stierf 8 november 397 in Candes (bij Tours, Frankrijk). Hij is een belangrijke Europese en specifiek Franse heilige en wordt als volksheilige nog steeds geëerd omdat hij armoede verkoos boven de luxe van het bisschoppelijk paleis.

De vrijgeveige soldaat

Martinus bracht zijn jeugd door in Pavia, waar zijn vader in het Romeinse leger zat. Martinus werd zelf ook al jong een soldaat, mogelijk onder dwang. Uit deze tijd komt ook het bekende verhaal over het afstaan van een deel van zijn mantel. Martinus zou in zijn Romeinse legergewaad te paard onderweg naar Gallië zijn geweest.

Onderweg kwam hij een bedelaar aan de kant van de weg tegen. Het zal koud geweest zijn en Martinus had met de man te doen. Hij sneed daarom met zijn zwaard een stuk van zijn mantel af en gaf het aan de bedelaar. Dat was een mooie daad van naastenliefde. Die nacht verscheen Christus aan hem, gekleed in hetzelfde stuk van de mantel. Hierna veranderde Martinus' leven drastisch. Hij verliet het leger, liet zich dopen, ging in de leer bij Hilarius van Poitiers en ging in de buurt van Portier, in Ligugé, leven als kluizenaar. Hier werd later het eerste klooster van Frankrijk gesticht.

Martinus te paard terwijl hij een stuk van zijn mantel aan een bedelaar schenkt

De tegendraadse bisschop

Het kluizenaarsbestaan van Martinus duurde echter niet lang. Zijn visie op het christendom was niet onopgemerkt gebleven en hij werd zeer gewaardeerd. Dit had tot gevolg dat hij tegen zijn zin verkozen werd tot de bisschop van Tours. Volgens de legende, had Martinus zich verstopt in een ganzenstal om eraan te ontkomen, maar helaas waren de ganzen erg luid en werd hij gevonden. Omdat Martinus veel waarde hechtte aan het leven in armoede als geloofswaarde, koos hij ervoor om niet in het bisschoppelijk paleis van Tours te wonen en zich sober te kleden. Dit was absoluut niet de gewoonte en het werd door andere bisschoppen afgekeurd. Martinus stichtte bij Tours nog een klooster genaamd Marmoutier (*Magnum Monasterium*) en vertrok daarna naar Gallië. Onderweg zou hij veel preken hebben gehouden, wonderen hebben verricht en demonen hebben bevochten.

Afbeeldingen

In afbeeldingen zie je Martinus meestal als bisschop of als soldaat te paard die zijn mantel in tweeën snijdt en een deel aan een bedelaar geeft. Soms wordt hij ook met een gans afgebeeld, omdat hij zich in een ganzenstal verstopt zou hebben.

Bescherm van Europa

Martinus wordt ook wel de apostel van Europa genoemd, wat maakt dat hij de patroonheilige is van een groot aantal steden en plaatsen. Hij is ook de populairste heilige van Frankrijk: er zijn 485 gehuchten en dorpen en 3600 parochiekerken met zijn naam. Ook de oudste kerken in Nederland zijn aan hem gewijd. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de Martinikerk en de bijbehorende Martinatoren in Groningen. Tevens was Martinus bij de stichting de patroonheilige van de St. Maartenskerk in Middelbert.

Ganzen, wijnbouw en koorts

Vanwege zijn grote populariteit is Martinus de beschermheilige van legio beroepen, ziektes en noden. Zo was hij de patroon van aardewerkfabrikanten, borstelmakers, kuipers, soldaten en wijnbrouwers. Hij werd aangeroepen tegen onder meer alcoholisme, koorts, bedplassen en roos. Tevens zou hij paarden, ganzen en vee in het algemeen beschermen en werd hij aangeroepen bij onvruchtbaarheid van de velden.

11 november: Sint-Maarten

Tot op de dag van vandaag wordt in veel Europese landen op de feestdag van Martinus feestgevierd. In Nederland gaan kinderen met lampions van deur tot deur om liedjes te zingen in ruil voor snoepgoed.

In andere landen worden er feestelijke processies gehouden waarbij veel mensen de straat op gaan en ook kinderen met lampions meelopen.

♪ Sint Maarten, Sint Maarten,
de koeien hebben staarten,
de meisjes hebben rokjes aan,
daar komt Sint Martinus aan. ♪

Bronnen

- Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, *Beschermheiligen van de Lage Landen*, Leuven: Uitgeverij Davidsfonds, 2006.
- James Hall, *Hall's Iconografisch Handboek: Onderwerpen, Symbolen en Motieven in de Beeldende Kunst*, Leiden: Primavera Press, 2011.
- Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002.
- Otto Derk Jan Roemeling, *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemening en de Fryske Academy, 2013.
- Bron afbeelding: Wikimedia Commons.

STICHTING OUDE
GRONINGER KERKEN

